

**Podmienky súladu národného projektu
s princípmi desegregácie, degetoizácie a destigmatizácie v prípade realizácie
podpory vysporiadania pozemkov**

Jedným zo špecifických cieľov **operačného programu Ľudské zdroje** (ďalej len „OP ĽZ“) je 5.1.3 „Podporiť prístup k zdravotnej starostlivosti a verejnému zdraviu vrátane preventívnej zdravotnej starostlivosti, zdravotníckej osvetly a k zlepšeniu štandardov hygieny bývania“.

Kvalitu zdravia obyvateľov ovplyvňujú aj podmienky bývania. Predpokladom pre legitimitu technických a hygienických štandardov obydlií sú vysporiadané vlastnícke vzťahy. Dáta z Atlasu RK (2013) a výskumov potvrdzujú, že obydliá v rómskych komunitách bývajú často postavené na pozemkoch s neusporiadaným právnym titulom, bez stavebných povolení a ich následnej legalizácie, čo má za následok absenciu, resp. obmedzený prístup k základnej a technickej infraštruktúre. Kvalitné bývanie je previazané s možnosťou zamestnať sa, žiť v hygienicky nezávadnom prostredí a poskytuje priestor na osobný a vzdelanostný rast detí aj dospelých. Sociálno-ekonomické znevýhodnenie obyvateľov MRK, nedostatok odborných kapacít miestnych samospráv pre riešenie vysporiadavania a legalizácie pozemkov vyžadujú vonkajšiu intervenciu.

V **Stratégií Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020**, je v časti D.2.4 Oblasť bývania ako globálny cieľ uvedené „Znížiť rozdiel medzi väčšinovou populáciou a Rómami v podiele prístupu k bývaníu a inžinierskym sieťam (ako napr. voda, elektrina a plyn) a znížiť podiel chatrčí a nelegálnych obydlií o 25 %.“.

Príručka pre zlepšenie životných podmienok Rómov na miestnej úrovni¹ identifikuje v časti 2.2 potrebu „Istota bývania“ spolu s intervenciou zameranou na legalizáciu práv vlastníctva nehnuteľností a v časti 3.4 konštatuje, že „chýbajúce preukázateľné vlastníctvo nehnuteľnosti môže predstavovať prekážku pre Rómov k prístupu k základnej infraštruktúre, sociálnym službám a úverom a je veľmi dôležité zhromaždiť komplexné informácie o stave vlastníctva nehnuteľností v komunite.“

V súlade s **Metodickým výkladom**² pre efektívne uplatňovanie princípov desegregácie, degetoizácie a destigmatizácie „**odstraňovanie segregácie je v kontexte sociálnej inklúzie len prostriedkom na prekonávanie bariér v prístupe k základným službám, základným prírodným zdrojom, verejným priestorom, vybaveniu a pod., ktorým čelia MRK. Takýmto prekonaním bariér MRK získajú viac príležitostí zúčastňovať sa na živote spoločnosti**“.

Uplatňovanie princípov desegregácie, degetoizácie a destigmatizácie je považované za jeden z **nástrojov dosiahnutia sociálno-ekonomickej integrácie MRK**.

Priama súvislosť princípov desegregácie, degetoizácie a distigmatizácie vytvára štruktúru **jedného vylučovacieho kritéria**, ktoré sa **povinne posudzuje** ako súčasť procesu administratívneho overovania žiadosti o nenávratný finančný príspevok.

V zásade platí, že projekt prispieva k princípom desegregácie, degetoizácie a destigmatizácie, ak aktivity, ktoré sa prostredníctvom neho budú realizovať, spĺňajú požiadavky uvedené nižšie.

Pre splnenie podmienky súladu projektu s princípmi desegregácie, degetoizácie a destigmatizácie je žiadateľ v ŽoNFP (časť 7 formulára ŽoNFP) povinný popísať:

- a) ako zrealizované aktivity projektu (aktualizácia skutkového a právneho stavu pozemkov v rómskych osídleniach a poskytnutá odborná pomoc/asistencia obciam pri vytvorení podmienok pre proces

¹ Svetová banka, Európska komisia: Príručka pre zlepšenie životných podmienok Rómov na miestnej úrovni, 2015 http://www.epic.org.eu/wp-content/uploads/2015/06/Roma-Handbook_Slovakian_1514928_Web.pdf

² ÚSVRK, Metodický výklad pre efektívne uplatňovanie princípov desegregácie, degetoizácie a destigmatizácie dostupný na (<http://www.minv.sk/?metodicke-dokumenty-1>)

vysporiadania pozemkov) po realizácii predloženého projektu prispievajú k desegregácii, degetoizácii a destigmatizácii obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych komunít (napr. zvýšenie kvality života, bývania a hygieny, zlepšenie zdravotného stavu, čo vytvára základné predpoklady pre zlepšenie celkovej kvality života a tým sa nepriamo vytvárajú podmienky k integrácii a zúčastňovaní sa MRK na živote celej spoločnosti). Odporúčame žiadateľovi uviesť v tejto časti konkrétne a reálne prínosy pre obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych komunít (t.j. vyhnúť sa citovaniu rôznych príručiek a literatúry).;

- b) aké ďalšie aktivity prispievajúce k desegregácii, degetoizácii a destigmatizácii plánuje realizovať (napr. organizovanie informačných stretnutí, senzibilizačných a osvetových aktivít pre príslušníkov z MRK ako aj širokú verejnosť o prínose aktivít vysporiadavania pozemkov k zlepšeniu životov obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych komunít, ale aj všetkých obyvateľov, spolupráca s obcami, zainteresovanými inštitúciami v regióne, komunitnými centrami a pod.);
- c) aké príjme opatrenia na zabezpečenie udržateľnosti výstupov aktivít projektu a ich následné využitie. Plánované opatrenia musia byť konkrétne, vrátane ich stručného popisu.

Odporúčame žiadateľovi vypracovať popis súladu projektu s princípmi desegregácie, degetoizácie a destigmatizácie v ŽoNFP (časť 7 formulára ŽoNFP) v kontexte tejto prílohy, čo do obsahu a rozsahu tak, aby nevznikli pochybnosti o tom, že projekt je v súlade s princípmi desegregácie, degetoizácie a destigmatizácie.